

© Miljøstyrelsen

Vandløbsrestaurering – national ordning

Vejledning om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering

2023

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Ordningens formål	3
3.	Nyt siden sidst	3
4.	Administration af ordningen	4
5.	Afsatte midler	5
6.	Ansøgningsfrist	5
7.	Hvordan søges om tilskud.....	5
8.	Hvem kan søge om tilskud	6
9.	Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud	6
10.	Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering	13
11.	Tilskuddets størrelse og projektets finansiering	14
12.	Vandområder	15
13.	Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering	16
14.	Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til	17
15.	Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til	18
16.	Udbudsregler	19
17.	Tilsagnshavers forpligtelser	22
18.	Igangsætning af projektet	23
19.	Tilsagnsperioden	23
20.	Klageadgang	24
21.	Ændring af projektet	24
21.	Anmodning om udbetaling	24
22.	Udbetaling af tilskud	27
23.	Kontrol	28
24.	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	28
25.	Force majeure	29
26.	Miljøstyrelsens brug af data	29
27.	Administrations- og lovgrundlag	30

1. Indledning

Denne vejledning skal kommunerne bruge, når der søges om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering fra den nationale ordning i ansøgningsåret 2023. Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges om, hvordan der søges og om betingelser for at få tilskud.

2. Ordningens formål

Den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering har det overordnede formål at medvirke til at indfri de konkrete miljømål, der er fastsat for vandområder i vandområdeplanerne. Der kan således søges om tilskud til projekter, der udmønter indsatser (foranstaltninger) i vandområdeplanernes indsatsprogram, jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter¹. Ordningen omfatter i 2023 alle indsatsprogrammets fastlagte indsatstyper i typologi 1-vandløb. Indsatser, der er lokaliseret i vandløbstypologi 2 og 3, kan der ikke søges tilskud til efter denne ordning, da de hører under den EU-medfinansierede vandløbsordning.

Formålet med tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Tilskudsordningen støtter fysiske forbedringer i vandløb, der genskaber mere naturlige vandløb uden spærringer og med større fysisk variation. Et vandløbsrestaureringsprojekt foregår ved at restaurere vandområder ved brug af den eller de indsatstyper, der er anført i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Ansøger skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen.

3. Nyt siden sidst

Prioritering

De hidtidige prioriteringskriterier udgår. Ansøgninger prioriteres ud fra tidspunktet for, hvornår ansøgningen er indsendt og fuldt oplyst. Sagsbehandling påbegyndes i ansøgningsperioden og afgørelser sendes ud løbende.

Adskillelse mellem den Nationale ordning og den EU-medfinansierede ordning.

Den nationale ordning omfatter i 2023 alle indsatsprogrammets fastlagte indsatser i typologi 1-vandløb. Indsatser, der er lokaliseret i vandløbstypologi 2 og 3, kan der ikke søges tilskud til i denne ordning, da de hører under den EU-medfinansierede vandløbsordning.

Udskiftning af indsatstyper

Det er muligt at anmode om at udskifte de fastlagte indsatstyper i et vandområde, såfremt de/den udskiftede indsatstype er nødvendige for, at der kan forventes målopfyldelse.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 797 af 13/06/2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Inden for indsatsstypen "mindre strækingsbaserede restaureringer" kan ansøger/tilsagnshaver frit anvende virkemidlerne; udlægning af groft materiale, udskiftning af bundmateriale, hævning af vandløbsbund, udlægning af groft materiale med træplantning og plantning af træer. Desuden kan der inden for indsatsstypen "genåbning af rørlagte strækninger" ligeledes frit vælges mellem de to virkemidler for åbning af rørlagte strækninger. Ansøger/tilsagnshaver har dermed en større fleksibilitet mht. valg af virkemiddel, uden at der er behov for ansøgning om udskiftning af virkemiddel.

Der skal fortsat søges om udskiftning af indsatsstype, hvis der ønskes udskiftning fra en indsatsstype til en anden, selv om udskiftningen medfører en højere referenceværdi for vandområdet. Hvis udskiftningen medfører en øget referenceværdi for vandområdet, træffes afgørelse om udskiftningen med vilkår om, at omkostningerne til den nye indsatsstype skal holdes inden for den økonomiske ramme, der oprindeligt var tildelt vandområdet.

Nedjustering af tilskudsbeløb

De tidligere bestemmelser vedr. vurdering af omkostningseffektiviteten er bortfaldet. I stedet er der i bekendtgørelsen til den nationale vandløbsordning sat et økonomisk loft for tilsagnsbeløbet, således at der ved ansøgning om tilskud til et projekt (forundersøgelse eller gennemførelse) maksimalt kan opnås tilskud til 1,5 gange den vejledende referenceværdi, jf. bekendtgørelsens bilag 1. Hvis det ansøgte beløb overstiger projektets økonomiske loft, kan Miljøstyrelsen nedjustere tilskudsbeløbet til 1,5 gange den vejledende referenceværdi, såfremt projektet i øvrigt lever op til kriterierne om opnåelse af tilsagn om tilskud. Ved vurdering af det ansøgte beløb og tilsagnsbeløb medregnes en evt. medfinansiering ikke. Ved betydelig effekt er det fortsat muligt at give tilsagn om tilskud, der ligger over 1,5 gange referenceværdien.

Revisorerklæring

For tilsagn over 1 mio. kr. stilles der krav om revisorerklæring ved kommunens anmodning om udbetaling af tilskud. Det vil være muligt at søge om tilskud til udgifter til selve revisorerklæringen. Udgifter til revisorerklæring vil ikke blive medregnet i beregningen af det maksimale tilskudsbeløb til projektet.

Ændring af dokumentationskrav for lønudgifter og regnskab.

Ved udbetalingsanmodning skal der ikke længere indsendes dokumentation for lønudgifter.

For tilsagn under 100.000 kr. kræves der ikke længere indsendelse af slutregnskab fra tilsagnshaver. I stedet skal tilsagnshaver indsende en tro- og loveerklæring, hvor det bekræftes, at projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet.

For tilsagn imellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. skal tilsagnshaver indsende et ledelsespåtegnet regnskab.

For tilsagn over 1 mio. kr. skal tilsagnshaver indsende regnskab, som skal være vedlagt en revisorerklæring

Hvis projektet udtages til en senere stikprøvekontrol skal tilsagnshaver dog i alle tilfælde indsende slutregnskab og dokumentation for udgifter til løn.

Årsnorm til beregning af løntimer ændres

Årsnormen for beregningen af tilskudsberettigede løntimer ændres til 1642 timer/år.

4. Administration af ordningen

Miljøstyrelsen administrerer ordningen.

Miljøstyrelsen modtager ansøgninger om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering – national ordning. Miljøstyrelsen udfører fagligt kvalitetstjek og træffer afgørelse om tildeling af tilskud samt udbetaler tilskud.

5. Afsatte midler

Der er i 2023 afsat i alt 54 mio. kr.

Ordningen er 100 % nationalt finansieret.

Forud for hver ansøgningsperiode offentliggøres eventuel yderligere information vedrørende ansøgningsrundens økonomiske rammer på Miljøstyrelsens hjemmeside (vandprojekter.dk).

6. Ansøgningsfrist

Den endelige ansøgningsperiode vil blive annonceret på Miljøstyrelsens hjemmeside for [Nationalt tilskud til vandløbsrestaurering](#) samt på statens-tilskudspuljer.dk. Ordningen forventes at være åben for ansøgning i perioden 30. august 2023 til 29. september 2023.

En ansøgning skal være modtaget i Miljøstyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59.

7. Hvordan søges om tilskud

Ved ansøgning om tilskud skal den digitale selvbetjening udfyldes af ansøger. Selvbetjeningen kan tilgås via link på vandprojekter.dk. For at logge ind på selvbetjeningen skal et af kommunens MitID-medarbejdercertifikater benyttes. Ansøger skal logge på som virksomhed. Hvis du ikke har et MitID-medarbejdercertifikat, skal du kontakte din kommunes IT-afdeling. I selvbetjeningen findes hjælpetekster relevante steder.

Det er muligt at oprette en ansøgning og gemme den i op til 7 dage uden at sende den. Der kan dog kun gemmes og sendes én ansøgning ad gangen. Det er en god ide at have de nødvendige dokumenter klar, før ansøgningsprocessen startes op. Det er ikke længere muligt at søge om tilskud via mail og ansøgningsskema i Word.

Følgende dokumenter kan være relevante:

- Hvis dit projekt er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven, skal du uploade dokumentation for udbud samt dokumentation for alle tilbud. Hvis dokumentationen på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal den senest indsendes ved anmodning om udbetaling.
- Ved ansøgning om gennemførelse skal en forundersøgningsrapport vedlægges ansøgningen, hvis der foreligger en sådan. Hvis der ikke foreligger en forundersøgningsrapport, skal der vedlægges en projektbeskrivelse.
- Ved ansøgning om gennemførelse vedhæftes billede af indsatsen/strækningen, som skal realiseres (hvis billeder indgår i forundersøgelsen, kan dette undlades).
- Ved ansøgning om gennemførelse vedhæftes evt. et kort, der viser projekttiltag.
- Ved ansøgning om gennemførelse vedhæftes evt. tilladelser fra myndigheder. Hvis tilladelserne på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal tilladelserne senest indsendes ved anmodning om udbetaling.

- Hvis kommunen vælger at lade en konsulent repræsentere kommunen, skal der vedhæftes en fuldmagt fra kommunen til dette.
- Hvis der er tale om et projekt, hvor vandområder er beliggende i flere kommuner, skal der vedhæftes fuldmagt/aftale fra den/de kommuner, der ikke er ansøger.

Ansøgningen uploades med bilag via den digitale selvbetjeningsløsning. Det fremgår af skema 1, hvilke oplysninger og dokumentationstyper en ansøgning skal/kan omfatte.

Oplysninger/Bilag	Forundersøgelse		Gennemførelse		
	Altid et krav	Kræves senest ved udbetalings anmodning	Altid et krav	Kræves senest ved udbetalings anmodning	Ej krav men anbefales
Udfyldt digital ansøgning med besvarelser, hvor det er påkrævet	X		X		
Forundersøgelse eller alternativt en projektbeskrivelse inkl. billeder af indsatsstrækning			X		
Kort der viser projekttiltag					X
Dokumentation for tilladelser fra myndigheder (hvis projektet kræver disse)				X	
Dokumentation for udbud/tilbud, hvis omfattet af udbuds- tilbudsloven og over 300.000 kr. (bygge- og anlægsopgave) eller over 500.000 kr. (varer og tjenesteydelse).		X		X	
Fuldmagt til at konsulent eller nabokommune repræsenterer kommune	(x)		(x)		

Skema 1: Oversigt over hvilke oplysninger og dokumentationstyper en ansøgning skal/kan omfatte.

8. Hvem kan søge om tilskud

Kommuner kan søge om tilskud efter denne ordning.

Omfatter et projekt vandløbsrestaurering i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

9. Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud

Projekttyper

Der kan opnås tilsagn om tilskud til:

- Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter.
- Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter.

Detailundersøgelsen kan ligge i forundersøgelsesprojektet eller i gennemførelsesprojektet. Læs nærmere herom under *Detailprojektering* i dette afsnit.

Det er som udgangspunkt ikke muligt at få tilsagn om tilskud til projekter, der er lokaliseret på vandløbsstrækninger, der allerede har modtaget tilsagn eller tilskud til tilsvarende projekt under den nationale vandløbsrestaureringsordning, den EU-medfinansierede vandløbsrestaureringsordning eller andre ordninger, som omfatter tilsvarende vandløbsprojekt.

Projekter

Et vandløbsrestaureringsprojekt består af fastlagte indsatser i et eller flere vandområder. Den nationale vandløbsrestaureringsordning omfatter i 2023 typologi 1-vandløb og alle restaureringstyper fastlagt i indsatsprogrammet (bortset fra "restaurering af ådale"). En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt skal som udgangspunkt omfatte alle indsatser inden for hvert af de ansøgte vandområder.

De restaureringsindsatser, som indgår i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, og som er gældende for denne ordning er følgende typer:

Indsatstype	Virkemiddel/foranstaltning
Mindre strækningbaserede restaureringer	Udlægning af groft materiale
	Udlægning af groft materiale med træplantning
	Udskiftning af bundmateriale
	Hævning af vandløbsbund
	Plantning af træer langs vandløb
Genslyngning	Genslyngning
Åbning af rørlagte strækninger	Åbning af rørlagte strækninger med hævnning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævnning af bund og genslyngning
	Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævnning af bund, men med udlægning af groft materiale
Fjernelse af fysiske spærringer ²	Fjernelse af fysiske spærringer
Etablering af sandfang	Etablering af sandfang
Etablering af okkerrensingsanlæg	Etablering af okkerrensingsanlæg

Skema 2: Oversigt over indsatstyper og virkemidler/foranstaltninger.

Den fastlagte indsats skal som udgangspunkt gennemføres inden for det konkrete vandområde. Dog er sandfang og okkerrensingsanlæg undtaget, da disse indsatser bør etableres ved kilden til henholdsvis sandvandring eller okkerforurening, også selvom det kan være i opstrøms tilløb.

Udskiftning af indsatstyper

Det vil være muligt at anmode om at udskifte de fastlagte indsatstyper i et vandområde, såfremt de/den udskiftede indsatstype er nødvendig for, at der kan forventes målopfyldelse. Hvis udskiftningen medfører en øget referenceværdi for vandområdet, træffes afgørelse om udskiftningen med vilkår om, at omkostningerne til den nye indsats skal holdes inden for den økonomiske ramme, der oprindeligt var tildelt vandområdet. Det anbefales, at eventuelle udskiftninger af indsatstyper er godkendt, før ansøgning indsendes for det pågældende vandområde.

Se mere om procedure for udskiftning af indsatstyper samt skema til brug ved anmodning om udskiftning på Miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>.

Inden for indsatstypen "mindre strækningbaserede restaureringer" kan ansøger frit anvende virkemidlerne udlægning af groft materiale, udskiftning af bundmateriale, hævnning af vandløbsbund, udlægning af groft materiale med træplantning og plantning af træer. Desuden kan der inden for indsatstypen "genåbning af rørlagte strækninger" ligeledes frit vælges mellem de to virkemidler for åbning af rør. Miljøstyrelsen skal således ikke godkende udskiftning af virkemidler mellem virkemidler i disse indsatstyper.

---

² Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP3, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer". Opstrømslængde til spærringer aflæses i informationsfunktionen i MiljøGIS.

Sammenlægning af vandområder:

Det er muligt, at søge om tilsagn til maksimalt 5 vandområder samlet i én ansøgning, der enten omfatter forundersøgelse eller gennemførelse. I det tilfælde tages der udgangspunkt i projektets samlede omkostningseffektivitet baseret på summen af de enkelte vandområders referenceværdi. Alle vandområder skal være lokaliseret i typologi 1-vandløb.

Videreførte indsatser

Der er videreført en række indsatser fra første vandplanperiode (VP1) og anden vandplanperiode (VP2) til vandområdeplan 2021-2027 (VP3). Disse indgår ligeledes i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter

En forundersøgelse skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne bidrage til opfyldelse af miljømålet, samt hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om det vil leve op til kriterierne for gennemførelse. Det er dog ikke et krav, at kommunen udarbejder en forundersøgelse, inden der søges om gennemførelse af et projekt. Hvis kommunen i forvejen er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør en ansøgning om gennemførelse, vil der ikke nødvendigvis være behov for at udarbejde en forundersøgelse. Vær opmærksom på, om alle kriterier for realisering er belyst og at forundersøgelsen indeholder alle de informationer, der er nødvendige for at søge om tilskud til gennemførelse af projektet.

Inden forundersøgelsen påbegyndes, bør ansøger besigtige vandområdet med henblik på at danne et godt grundlag for at fastsætte prisen for forundersøgelsen. Hvis f.eks. en spærring ikke kan registreres eller formodes at ligge et andet sted end angivet i MiljøGIS for vandområdeplanerne, kontaktes Miljøstyrelsen (vandprojekter@mst.dk), inden projektet iværksættes/ansøges for bekræftelse af spærringens placering.

En ansøgning om forundersøgelse skal oplyse, hvilke vandløbsrestaureringer inden for et vandområde projektet har til formål at undersøge, med henvisning til ID nr. på vandområdet og ID nr. på eventuelle spærringer og rørlægninger, som findes i MiljøGIS for VP3.

Krav til ansøgning om forundersøgelse

Ved ansøgning om forundersøgelse skal ansøger besvare, om projektet vil undersøge nedenstående vandløbsfaglige forhold. Øvrige krav til indhold i ansøgning er beskrevet i afsnit 7 "Hvordan søges om tilskud".

Krav til indholdet af forundersøgelsen

Forundersøgelsen skal indeholde:

- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer projektet gennemfører i vandområderne med reference til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt med beskrivelse af, hvordan projektet lever op til kriterierne, herunder:
  - Information om sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat, f.eks. dødt ved, sten og grus, herunder kornstørrelse og blandingsforhold.
  - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
  - Faldet på nye vandløbsstrækninger.
  - Genslyngningens forløb for nye vandløbsstrækninger.
  - Maksimalvandføring og tilpasning af dimensionerne på baggrund heraf ved etablering af sandfang.
  - Middelvandføring og tilpasning af dimensionerne/opholdstiden på baggrund heraf ved etablering af okkerrensingsanlæg.
  - Vandføring i omløbsstryg.

- Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold i forhold til terræn ved hævnning af vandløbsbund.
- Træers art og placering ved plantning af træer.
- En redegørelse for, hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål fastlagt i vandområdeplanerne for 2021-2027, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk fauna og flora i vandløbet.
- En redegørelse for berørte lodsejere og deres holdning til projektet. Vær opmærksom på at dette afsnit bør anonymiseres, således at der ikke indgår personhenførbare data (f.eks. kan navne og/eller matrikel nr. undlades, og der kan oplyses om antallet af lodsejere, samt hvor mange, der er positivt/negativt indstillet over for projektet).
- Beskrivelse af eventuelle afværgeforanstaltninger.
- En oversigt over tekniske anlæg i projektområdet, og om disse påvirkes.
- En beskrivelse af, om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- Budgetoverslag for projektets samlede omkostninger.
- Oplysninger om projektets finansiering og beregning af referenceværdi.
- Et kort eller en tegning, der viser det nuværende og det projekterede fremtidige vandløbsforløb ved etablering af nye vandløbsstrækninger og tiltag.
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelse af projektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser.
- Billeder af indsats eller den strækning, hvor der skal ske tiltag.

For alle de ovenstående krav gælder, at kommunen i både ansøgningen og forundersøgelsen skal redegøre for årsagen til, at projektet eventuelt ikke lever op til de nævnte kriterier i denne vejledning.

Forundersøgelsen kan afsluttes inden den er fuldt tilvejebragt, hvis det indledende arbejde viser, at projektet ikke kan gennemføres; f.eks. hvis en spærring ikke eksisterer.

OBS: I forbindelse med udskiftning/etablering af rørføringer under veje, åbning af rørlagte strækninger, genslyngning af vandløb mv. kan anbefales at jordbundsforholdene i projektområdet undersøges som en del af forundersøgelsen. Dette fordi der i visse tilfælde kan indgå byggeaffald mv. som en del af det fyldmateriale der er anvendt i forbindelse rørlægning af strækningen, opfyld af åslynger, renovering af veje mv. Udgiften til håndtering af affaldsholdigt jord kan fordyre gennemførelse af projektet, og bør derfor indgå i den samlede projektudgift.

Vurdering af ansøgning om forundersøgelse

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til forundersøgelse efter følgende:

1. Ansøgningen vedrører ét eller flere vandområder (dog maksimalt 5 vandområder pr. ansøgning) i typologi 1-vandløb, hvor der for det enkelte vandområde er fastlagt indsatser jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer³.
2. Ansøgningen skal omfatte alle de indsatstyper, der indgår i indsatsprogrammet for vandområdet jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer.
3. Tilskudsbeløbet kan som udgangspunkt maksimalt udgøre 1,5 x referenceværdien. Ansøgte beløb over 1,5 x referenceværdien kan blive nedjusteret af Miljøstyrelsen. Dog kan Miljøstyrelsen i konkrete tilfælde give tilsagn om tilskudsbeløb der overstiger 1,5 x referenceværdien, hvis der vurderes at være en betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen.

---

³ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP3, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer".

4. Forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om projektet vil opfylde kravene i dette afsnit.

Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter

Tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til kravene beskrevet i afsnit herunder.

Vandløbsfaglige krav til ansøgning om gennemførelse

Ved ansøgning om gennemførelse skal ansøger redegøre for, hvordan projektet vil leve op til nedenstående vandløbsfaglige krav. Øvrige krav til indhold i ansøgning er beskrevet i afsnit 7 "Hvordan søges om tilskud".

En ansøgning om gennemførelse skal indeholde:

- En redegørelse for, hvilke foranstaltninger, projektet har til formål at gennemføre, dvs.:
  - Alle fastlagte indsatser *inden for* vandområdet. Okkerrensingsanlæg og sandfang kan dog etableres *uden for* vandområdet. Når projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til fastlagte spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP3.
- Henvisning til vandrådets ID og eventuelle spærringers og rørlægnings ID nr. og vandrådets typologi, som findes i MiljøGIS VP3.
- En beskrivelse af, hvordan projektet sikrer en forbedring af forholdene for flora og fauna i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål for vandråderne⁴, herunder:
  - Hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
  - Hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet. Ved udlægning af groft materiale/sten- og gydegrus bør DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt følges, og størrelsen og mængden af sten skal tilpasses de naturgivne forhold.
- En beskrivelse af selve anlægsprojektet (f.eks. i en forundersøgelse) inkl. billeddokumentation af vandløbsstrækningen, som der søges om restaurering af, eller billeder af spærring eller andre væsentlige elementer.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives vandrådeplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og om faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt. Anbefalingerne kan findes som Faunapassageløsninger, notat (DTU Aqua 2010) på vandprojekter.dk.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med genslyngning, fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg. Ved fjernelse af fysiske spærringer bør det naturlige fald på vandløbets bund så vidt muligt genskabes, og det bør samtidig tilstræbes at udnytte faldet til at etablere gydestryg for laksefisk, lampretter m.m.
- Ved genslyngning beskrives det nye vandløbsforløb.
- Ved okkerrensingsanlæg beskrives vandets opholdstid i anlægget.
- Ved sandfang beskrives dimensionen.
- Ved træplantning beskrives træart og placering.
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- Beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet, og om disse påvirkes.
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og om de nødvendige myndighedstilladelser er opnået.
- Budget for gennemførelse af projektet. Hvis prisen overstiger 1,5 gange referenceværdien, skal ansøger argumentere for, om projektet vurderes at have betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen.

---

⁴ Jf. bekendtgørelse nr. 819 af 15/06/2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.

Hvis der er udført en forundersøgelse, skal forundersøgelsesrapporten vedlægges ansøgningen. Er der beskrevet flere mulige løsninger i forundersøgelsesrapporten er det afgørende, at den valgte løsning er tydelig markeret og forklaret.

Vurdering af ansøgningen om gennemførelse

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til gennemførelse efter følgende kriterier:

1. Projektet vedrører de vandløbsrestaureringer i typologi 1-vandløb, der er fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, inden for et eller flere vandområder (dog maksimalt 5 vandområder pr. ansøgning).
2. Ansøgningen skal omfatte alle de indsatsstyper, der indgår i indsatsprogrammet for vandområdet jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer.
3. Tilskudsbeløbet kan som udgangspunkt maksimalt udgøre 1,5 x referenceværdien. Ansøgte beløb over 1,5 x referenceværdien kan blive nedjusteret af Miljøstyrelsen. Dog kan Miljøstyrelsen i konkrete tilfælde give tilsagn om tilskudsbeløb, der overstiger 1,5 x referenceværdien, hvis der vurderes at være en betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen. Når der søges om flere vandområder i en ansøgning, beregnes en samlet referenceværdi baseret på summen af de enkelte vandområders referenceværdi.
4. Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, sten og dødt ved.
5. Ved hævnning af vandløbsbunden skal bunden hæves, således at bunden kommer tættere på terræn.
6. Ved åbning af rørlagte strækninger må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
7. Ved plantning af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende, løvfældende arter, og de skal plantes i grupper. Det anbefales, at der primært vælges rødæl.
8. Ved genslyngning skal vandløbet lægges tilbage til det forløb og den profil, der var før reguleringen af vandløbet, eller til et tilsvarende naturligt forløb. Faldet på vandløbet skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5.
9. Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimumsvandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimumsvandføringen fra stryget.
10. Ved etablering af sandfang skal størrelsen af sandfanget være tilpasset maksimalvandføringen i vandløbet.
11. Ved etablering af okkerrensingsanlæg skal anlægget dimensioneres således, at opholdstiden vil være mindst 10 timer ved middelvandføring.

Kriterie nr. 6, 8 og 9, 1. pkt. kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold, samt væsentlig infrastruktur.

Det er også muligt at fravige kriteriet i nr. 9, 2. pkt. om dimensionering af omløbsstryg. Fravigelse kan ske i særlige tilfælde i vandløb med naturlig stor variation i vandføringer over året, når Miljøstyrelsen vurderer, at det er forsvarligt i forhold til at sikre kontinuiteten i det pågældende vandløb, og hvis projektet fortsat sikrer varetagelsen af formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Muligheden for fravigelse af kriterier om dimensionering af omløbsstryg vil gøre det muligt i højere grad at tilgodese lokale hensyn. Det er fortsat en forudsætning, at der i overensstemmelse med indsatsprogrammet for vandområdeplanerne sikres passage i vandløbet for bl.a. fisk og smådyr, og at der kan opnås god økologisk tilstand.

Detailprojektering

Det er muligt at søge om tilskud til detailprojektering, og ansøger kan vælge, om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller gennemførelsen.

Der er to sæt referenceværdier til vandløbsrestaureringsprojekter opdelt efter, om der søges om tilskud til forundersøgelse/gennemførelse med eller uden detailprojektering.

Når detailprojektet udarbejdes i forbindelse med forundersøgelsen, skal der foretages en vurdering af, om en evt. gennemførelse af projektet vil kunne udføres inden for tilskudsordningens rammer, herunder om projektet lever op til kriterierne beskrevet for et projekt om gennemførelse.

Hvis forundersøgelsen viser, at det foreslåede projekt ikke kan gennemføres inden for tilskudsordningens rammer, herunder om projektet kan gennemføres inden for den økonomi, der er til rådighed for projektet, skal detailprojektet ikke udarbejdes.

Ansøger kan evt. beskrive et alternativt projektforslag i forundersøgelserapporten. Hvis de alternative indsats typer på forhånd kan godkendes af Miljøstyrelsen, vil det dermed være muligt at fortsætte med detailprojektering. Kontakt dog altid Miljøstyrelsen inden detailprojekteringen påbegyndes, hvis der ønskes anvendelse af andre indsats typer end de typer, der er fastlagt i indsatsprogrammet.

Hvis der søges om forundersøgelse inkl. detailprojektering i denne tilskudsordning, vil der ikke være mulighed for at søge om tilskud til detailprojektering i gennemførelsesfasen.

Et detailprojekt kan med fordel udføres som udbudsmateriale, hvis projektet om gennemførelse forventes at skulle sendes i udbud. Det er dog ikke et krav, at detailprojekteringen omfatter udbudsmateriale.

Særligt om okkerrensingsanlæg

Referenceværdien for okkerrensingsanlæg beregnes for 1 anlæg. Det er muligt at projektere og gennemføre flere mindre okkerrensingsanlæg, men referenceværdien beregnes dog altid for 1 anlæg.

Særligt om sandfang

Referenceværdien for sandfang beregnes højest for 2 anlæg. Det er muligt at projektere og gennemføre flere sandfang, men referenceværdien beregnes højest for 2 anlæg.

Særligt ved etablering af omløbsstryg

Ved etablering af omløbsstryg i forbindelse med turbiner og dambrug skal de gældende regler⁵ om afgitring overholdes.

Betydelig effekt

Kriteriet om, at der som udgangspunkt maksimalt gives tilskud svarende til 1,5 x referenceværdien, er indført for at sikre den bedste forvaltning af og størst mulige mål opfyldelse pr. anvendt krone. Det er også udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt.

Et projekt med et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange den vejledende referenceværdi kan dog efter en konkret vurdering anses som tilskudsberettiget, hvis:

- 1) Det projekt, der forundersøges eller gennemføres, vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og

---

⁵ Bekendtgørelse nr. 1018 af 12. december 2002 om ålepas, ungfiskesluser samt afgittringer i ferske vande.

hvor kommunen har fået tilsagn om tilskud efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.

- 2) En gennemførelse af projektet vil have *betydelig effekt* i forhold til formålet med tilskudsordningen.

Når kommunen skal begrunde, om et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det ansøgte beløb er højere end 1,5 gange vandområdetets referenceværdi, har *betydelig effekt*, skal kommunen lave en konkret vurdering af, om gennemførelse af projektet restaurerer eller skaber passage til en helt særlig vandløbsstrækning eller tilgodeser nogle helt særlige biologiske eller naturmæssige forhold. Begrundelsen skal indgå i ansøgningen.

Som udgangspunkt for vurderingen af "betydelig effekt" tager Miljøstyrelsen blandt andet afsæt i nedenstående forhold:

- Vandområdet indeholder indsatser, der ved gennemførelse sikrer faunapassage til mindst 10 km opstrøms liggende målsatte vandløb.
- Der er tale om det sidste vandområde med indsats i et vandløbssystem, hvor flere indsatser tidligere er gennemført, og hvor gennemførelse af projektet vil sikre målopfyldelse. Vandløbssystemet skal have en længde på mindst 10 km målsatte vandløb ud over længden på det pågældende vandområde, der indgår i ansøgningen.
- Vandområdet vil ved gennemførelse af indsatsen udgøre den eneste potentielle gydestrækning i vandløbssystemet eller åbne op til det eneste gydevandløb/strækning i vandløbssystemet- baseret på de foreliggende oplysninger fra kommunen.
- Vandområdet eller dele af dette ligger i et Natura 2000-område, og indsatsen vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) for et vandløbstilknyttet udpegningsgrundlag for området, eksempelvis snæbel.

Ved projekter, der indebærer væsentlige overskridelser af referenceværdien, skal den betydelige effekt, som følge af gennemførelse af indsatsen, være særlig stor for at kunne opnå tilsagn om tilskud.

10. Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering

Tilskud til kommunal vandløbsrestaurering – EHFF og EHFAF

Eksisterende tilsagn givet under den EU-medfinansierede vandløbsrestaureringsordning er fortsat gældende. Nye ansøgninger som omfatter vandområder beliggende i typologi 2 og 3 skal søges under Fiskeristyrelsens EHFAF-vandløbsordning.

Overlap til andre tilskudsprojekter med lignende tiltag

Det er ikke muligt at opnå tilskud til samme tiltag via to forskellige tilskudsordninger. Hvis vandløbsindsatsen eller dele af den allerede er gennemført eller hvis der foreligger et tilsagn til tilskud fra anden tilskudsordning, skal dette oplyses i ansøgningen. Direkte overlap mellem vandløbstiltag kan medføre fratæk i vandområdets længde, og referenceværdien vil blive beregnet på baggrund af den tilbageværende længde. Tilskudsordninger som kan have relevans i forhold til sammenfald i vandløbstiltag er bl.a. Vandløbsrestaurering (EHFF og EHFAF), N-vådområder og Klima-lavbund.

Arkæologiske undersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt under den nationale vandløbsordning, kan der søges om tilskud til at udføre en arkæologisk forundersøgelse. Hvis den arkæologiske forundersøgelse viser, at gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt forudsætter en arkæologisk undersøgelse, kan der søges særskilt om tilskud hertil hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/arkaeologiske-undersoegelser/>

Erstatninger for tab i forbindelse med vandløbsrestaurering

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om tilskud til udgifter vedr. erstatning for tab ved gennemførelse af projektet. Hvis der kan dokumenteres et tab for lodsejer ved realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan kommunen søge særskilt om tilskud til disse udgifter hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>

Uforudsete udgifter i forbindelse med vandløbsrestaurering.

I forbindelse med gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om særskilt supplerende tilskud til uforudsete udgifter, der opstår under igangværende anlægsarbejder, der pga. uventede jordbundsforhold medfører ændring af et projekteret vandløbsforløb eller okkerrensingsanlæg i forbindelse med gennemførelse af vandløbsrestaurering, hvis det ikke har været muligt at forudse disse på ansøgningstidspunktet. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/uforudsete-udgifter/>

11. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

Miljøstyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter i projektet. Der kan ikke udbetales mere end det fulde tilsagnsbeløb.

Tilskud til projekterne finansieres 100% af nationale midler.

Eksempler på beregning af tilskud:

I tilsagnet har Miljøstyrelsen godkendt de tilskudsberettigede udgifter til 60.000 kr., og tilsagnshaver har fået tilsagn om tilskud på max. 60.000 kr.

- Det viser sig, at projektet bliver **billigere** end forventet på tilsagnstidspunktet, idet de godkendte tilskudsberettigede udgifter på udbetalingstidspunktet er 44.000 kr. Tilsagnshaver får udbetalt 44.000 kr., da Miljøstyrelsen kun kan give tilskud til faktiske udgifter og maksimalt tilsagnsbeløbet.
- Det viser sig, at projektet bliver **dyrere** end forventet på tilsagnstidspunktet. F.eks. koster projektet 68.000 kr. Tilsagnshaver får udbetalt 60.000 kr. Tilskuddet kan ikke forhøjes, selv om projektet bliver dyrere.
- Udbetalingen på det maksimale tilsagnsbeløb forudsætter, at Miljøstyrelsen kan godkende udgifterne som tilskudsberettigede, og at betingelserne for tilsagn er opfyldt.

Egenfinansiering af udgifter, der ligger ud over tilsagnsbeløbet, er ikke en begrænsning i denne ordning.

12. Vandområder

En ansøgning til et vandløbsrestaureringsprojekt kan bestå af et eller flere vandområder. For hvert vandområde medtages alle fastlagte indsatsstyper.

De indsatsstyper, som i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter er angivet for det enkelte vandområde, skal ikke nødvendigvis gennemføres på hele vandområdets længde. Det er op til kommunen at dosere restaureringstypen. Doseringen af den enkelte indsatsstype skal være tilstrækkelig til, at det konkrete miljømål for vandområdet – evt. sammen med andre tiltag - bliver opfyldt.

Vandløbsrestaurering skal foretages inden for de vandområder, som er omfattet af indsatsbekendtgørelsen og omfatte de indsatsstyper, som er fastlagt for vandområdet.

Hvordan beregnes vandområdets referenceværdi for et vandløbsrestaureringsprojekt?

Referenceværdien for et vandområde beregnes ved at gange længden af hele vandområdets strækning med de fastsatte referenceværdier pr. km for strækningsbaserede indsats, som fremgår af bilag til bekendtgørelse om nationalt tilskud til vandløbsrestaurering.

Hvis der søges om gennemførelse af sandfang, okkerrensingsanlæg eller fjernelse af spærringer i tilknytning til vandområdets strækningsbaserede restaureringer, bliver referenceværdien for de punktbaserede indsats lagt oven i referenceværdien for de strækningsbaserede restaureringer inden for vandområdet.

Eksempler på fastsættelse af vandområdets referenceværdi

Forudsætninger:

- Der søges om tilskud til gennemførelse uden detailprojektering.
- Vandområdet er 1,2 km langt og ligger i et typologi 1-vandløb.
- Der findes 2 indsatsstyper i tilknytning til vandområdet: "mindre strækningsbaserede restaureringer" og "Fjernelse af fysisk spærring" med en opstrøms længde på 0,3 km. jf. MiljøGIS.

Referenceværdien for mindre strækningsbaserede restaureringer findes ved at gange længden af vandområdet (1,2 km) med referenceværdien for gennemførelse af mindre strækningsbaserede restaureringer, uden detailprojektering (50.400 kr./km).

Spærringens referenceværdi beregnes ved at gange opstrøms længden (0,3 km, som er fundet vha. informationsfunktionen i MiljøGIS) med referenceværdien for Fjernelse af fysiske spærringer (46.200 kr./km opstrøms strækning).

Disse to værdier lægges sammen til en samlet referenceværdi.

Vandområdets referenceværdi: $(1,2 \text{ km} \times 50.400 \text{ kr./km}) + (0,3 \text{ km} \times 46.200 \text{ kr./km}) = 74.340 \text{ kr.}$

Dvs. det maksimale beløb der kan gives tilsagn til er: $(74.340 \text{ kr.} \times 1,5) = 111.510 \text{ kr.}$

Hvis der tidligere er opnået tilsagn til et vandløbsprojekt i vandområdet

Det kan i nogle tilfælde være muligt, at et allerede gennemført vandløbsrestaureringsprojekt fra VP1 eller VP2-perioden er beliggende inden for vandområdet. Da der ikke kan opnås tilskud til samme indsats to gange, skal det i ansøgningen oplyses, hvor lang den strækning er, som tidligere har opnået tilsagn. Denne længde vil blive fratrukket vandområdets længde, og referenceværdien vil blive beregnet på baggrund af den tilbageværende længde.

Hvis vandløbsindsatsen eller dele af den er gennemført, eller hvis der foreligger et tilsagn om tilskud fra anden tilskudsordning, kan det medføre fratræk i vandområdetets længde. Referenceværdien vil blive beregnet på baggrund af den tilbageværende længde.

Sammenlægning af vandområder:

Op til 5 vandområder kan lægges sammen og søges samlet i en ansøgning om tilskud til enten forundersøgelse eller gennemførelse – også selv om vandområderne ikke er fysisk sammenhængende.

Omkostningseffektiviteten beregnes som den samlede omkostningseffektivitet baseret på summen af de enkelte vandområders referenceværdi.

Deling af et vandområde

Et vandområde kan deles, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, hvis vandområdet er på mere end 10 km eller hvis vandområdet foruden andre indsatser også omfatter "restaurering af ådale"⁶. Derudover kan et vandområde deles op, hvis vandområdet indeholder fjernelse af flere spærringer ved dambrug, vandkraftværker, vandmøller eller lignende, der naturligt vil virke som en opdeling af et vandområde.

13. Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering

Miljøstyrelsen træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på ansøgning og sender afgørelsen til ansøger via e-boks.

Ved tilsagn modtager ansøger et brev med to unikke links til selvbetjeningen. Brevet sendes til kommunens e-boks umiddelbart efter tilsagnsbrevet. Disse links skal anvendes ved evt. anmodning om ændring af projektet og ved anmodning om udbetaling.

Sagsbehandlingen kan påbegyndes umiddelbart efter indsendelse af ansøgning, og afgørelser træffes derfor løbende.

Afslag og delvist tilsagn

Miljøstyrelsen kan give afslag eller delvist tilsagn til et projekt, hvis det efter behørig dialog med ansøgeren vurderes, at:

- De påkrævede oplysninger i ansøgningen ikke er afgivet.
- Projektet ikke bidrager til opfyldelse af formålet med ordningen.
- Miljømålet for vandområdet allerede er opnået.
- Projektet ikke er tilskudsberettiget.
- Ansøger har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- De bevillingsmæssige rammer er opbrugte.
- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.
- De anslåede udgifter ikke er rimelige.

Prioritering af projekter

Miljøstyrelsen prioriterer ansøgningerne ud fra tidspunktet for, hvornår de er fuldt oplyste. Dvs. ansøgninger sagsbehandles løbende efter modtagelse. Der findes ikke andre prioriteringskriterier.

---

⁶ Restaurering af ådale er ikke omfattet af denne tilskudsordning.

14. Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er ansøgers ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Der vil senest ved udbetalingsanmodning være krav om, at ansøger udspecificerer alle udgiftsposter.

Nødvendige udgifter er udgifter, uden hvilke projektet eller projektaktiviteterne ikke kan gennemføres.

Udgifterne skal være direkte relateret til projektet.

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er afholdt af tilsagnshaver inden for tilsagnsperioden. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget, og udgifter til detailprojekteringen, som er afholdt før igangsætningstilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen. En udgift er afholdt, når varen er leveret eller arbejdet/ydelsen er udført, og leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er udført tidligst efter, at tilsagnshaver har modtaget kvittering for, at ansøgningen er modtaget, dvs. en igangsætningstilladelse. Udgifterne skal være betalt af tilsagnshaver, inden anmodning om udbetaling af tilskud sendes til Miljøstyrelsen, og udgifter skal betales fra en konto, der tilhører tilsagnshaver. Udgifter til detailprojektering kan dog for egen risiko afholdes før igangsætningstilladelse modtages, hvis detailprojekteringen udføres i forbindelse med gennemførelsen.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter kan blandt andet omfatte udgifter til anlægsarbejde, herunder køb af nye materialer (eks. gydegrus) og til nødvendig transport af disse materialer, arkæologisk forundersøgelse, løn til tilsagnshavers personale, udgifter til konsulenter, overhead mm.

Miljøstyrelsen kan godkende andre udgifter end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at Miljøstyrelsen vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Løn til tilsagnshavers personale

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge egne administrative medarbejdere og medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Der er ikke et krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet. Det er ikke nødvendigt at oplyse timeantal og timepris for den enkelte medarbejder på ansøgningstidspunktet. Det er tilstrækkeligt at oplyse det samlede beløb, som knytter sig til kommunens eget personale.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Deltagende kommuners udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter, skal fremgå i budgettet som konsulentudgifter.

Der kan søges om tilskud til den faktiske løn. I tilskudsordningen anvendes ikke løn kategorier, og der vil dermed ikke være en lønmæssig begrænsning.

Udgifter til konsulenter

Hvis der søges om tilskud til udgifter til konsulenter, skal timeantallet og timeprisen (dog højst 1.200 kr., med mindre udgifter til konsulent indgår i et udbud, der gennemføres efter reglerne herom) fremgå af ansøgningen om tilskud, og det skal beskrives, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris.

Fakturaen for udgifter til konsulenter skal være tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen, samt vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udbetaling af tilskud skal udgifterne kunne dokumenteres ved kopi af billetter.

Refusion for kørsel i egen bil kan kun ske til statens laveste kørselstakst i det år, kørslen finder sted. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Kørselsregnskabet skal indeholde oplysning om dato for, hvornår kørslen er foretaget, antal kilometer, formålet med kørslen, samt adresser på, hvorfra kørslen starter og slutter. Dette kørselsregnskab skal sendes med, hvis der søges om udbetaling af tilskud.

Overhead

Der kan søges om tilskud til overhead. Dette beregnes som 18 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale.

Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt kan der søges om tilskud til en arkæologisk forundersøgelse.

15. Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til

Der kan ikke opnås tilskud til udgifter, som Miljøstyrelsen vurderer er unødvendige for projektets gennemførelse.

Nedenstående udgifter kan der eksempelvis ikke opnås støtte til:

- 1) Advokatudgifter.
- 2) Almindelige driftsudgifter.
- 3) Udgifter i form af naturalydelse (ydelse der ikke kan dokumenteres med en faktura).
- 4) Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver.
- 5) Udgifter til bogholderi (herunder løn til regnskabsmedarbejdere), debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
- 6) Udgifter til køb af grunde og bygninger og udgifter forbundet hermed.
- 7) Udgifter til køb af maskiner, køretøjer og udstyr.
- 8) Udgifter til moms, medmindre denne endeligt bæres af tilsagnshaver.

- 9) Udgifter til produkter, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
- 10) Udgifter til projekter, der kun omfatter forskningsaktiviteter.
- 11) Udgifter til reparation af udstyr.
- 12) Udgifter til simple genanskaffelser.
- 13) Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud.
- 14) Udgifter vedrørende aktiviteter, som tilsagnshaver er forpligtet til at realisere i medfør af anden lovgivning.
- 15) Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.
- 16) Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til tilsagnshaver.
- 17) Udgifter, hvortil der allerede er givet tilskud til tilsvarende projekt.
- 18) Udgifter, som tilsagnshaver ikke har betalt, inden tilsagnshaver sender ansøgning om udbetaling af tilskud.
- 19) Udgifter, som tilsagnshaver har afholdt, inden Miljøstyrelsen har givet tilsagn om tilskud eller givet tilladelse til at igangsætte projektet. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget. Udgifter til detailprojektering, som er afholdt før igangsættelsestilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til bekendtgørelsens kriterier.
- 20) Udgifter til brug af egne maskiner, køretøjer og udstyr. Det er dog muligt at modtage tilskud til disse udgifter, såfremt anlægsopgaven har været konkurrenceudsat.
- 21) Værdien af eget arbejde og udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af eller for personer og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
- 22) Udgifter til udsætning af levende akvatiske organismer.

16. Udbudsregler

Miljøstyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Tilsagnshaver skal være opmærksom på, at projektet kan være omfattet af reglerne i Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren⁷ (herefter tilbudsloven), når tilsagnshaver har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligtretlig tilsagnshaver efter denne ordning er tilsagnshaver omfattet af reglerne i udbudsloven⁸, når der købes varer og tjenesteydelser eller udføres bygge- og anlægsopgaver.

Hvordan opfyldes loven?

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser overstiger EU's tærskelværdi⁹, skal opgaven sættes i udbud efter reglerne i udbudslovens afsnit II. Reglerne er omfattende, og vil ikke blive gennemgået her. Der henvises til vejledningen på [Vejledning om udbudsreglerne](#).

Hvis en kontrakt om bygge- og anlæg har en værdi på 3 mio. kr. eller derover, skal der gennemføres licitation efter tilbudslovens regler.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,¹⁰ har klar grænseoverskridende interesse, skal opgaven annonceres på udbud.dk, før der indgås

---

⁷ Lovbekendtgørelse 2007-12-07 nr. 1410, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198, herefter "tilbudsloven".

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 10 af 6. januar 2023, "udbudsloven".

⁹ Udbudslovens § 6.

¹⁰ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

kontrakt¹¹. Tilsagnshaver skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser er under EU's tærskelværdi,¹² men over 500.000 kr. og ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal tilsagnshaver sikre sig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, før der indgås kontrakt¹³. Det kan f.eks. gøres ved at gennemføre en markedsafdækning og på grundlag af denne indhente et tilbud, indhente to eller flere tilbud, eller annoncere opgaven. Annoncering kan ske på kommunens hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal tilsagnshaver blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

På Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk/offentlig-konkurrence kan der læses mere om udbudsreglerne, herunder om, hvilke tærskelværdier, der gælder.

Hvis der foretages indkøb i henhold til SKI-aftalen, har ydelsen været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Tilsagnshaver skal stadig kunne dokumentere det jf. nedenfor.

Billigste tilbud

Miljøstyrelsen vurderer billigste tilbud på tilsagnsniveau. Vælger tilsagnshaver et dyrere tilbud, kan der kun opnås tilskud svarende til billigste tilbud. Ansøger skal dermed kunne dokumentere billigste tilbud (det er ikke et krav for anlægstilbud under 300.000 kr. samt for varer eller tjenesteydelser under 500.000 kr.). Hvis ansøger har indhentet et fælles tilbud, som omfatter flere tilsagn, skal tilbuddet kunne opdeles således, at det er muligt, at vælge billigste tilbud for hvert enkelt tilsagn, også selv om der er indhentet et tilbud, som samlet set giver en billigere pris (for flere tilsagn).

Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Tilsagnshaver skal senest ved anmodning om udbetaling kunne dokumentere, at udbudsreglerne er opfyldt.

Som offentlig institution er tilsagnshaver omfattet af reglerne om offentlig eller begrænset licitation, hvis projektet er bygge- og anlæg til over 3 mio. kr. Særlige forhold kan dog betyde, at mindst 2 underhåndsbud alligevel kan benyttes i stedet for licitation. Miljøstyrelsen opfordrer ansøger til selv at sætte sig grundigt ind i reglerne.

Sammen med en ansøgning om udbetaling af tilskud skal tilsagnshaver sende:

1. Udbudsannoncen, eller ved begrænset licitation den skrivelse, der er sendt til leverandørerne med opfordring til at give tilbud. Annoncen/skrivelsen skal leve op til kravene i tilbudsloven.
2. De modtagne tilbud, både det valgte og de ikke valgte.
Det skal fremgå af tilbuddene, at de er afgivet på samme grundlag, både vedr. kriterium, jf. ovenfor, og vedr. indhold og omfang, dvs. hvilken vare/ydelse, der skal leveres.

Afhængigt af, hvilke regler i udbudsloven, tilsagnshaver er omfattet af, skal følgende dokumentation sendes:

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit II:

1. Udbudsbekendtgørelsen fra EU Tidende, eller et link til den.

11 Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

12 Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

13 Udbudsloven, § 193.

2. Selve udbudsmaterialet.
3. Modtagne tilbud.
4. Evalueringsreferatet.
5. Underretningsmeddelelse til tilbudsgiverne.
6. Kontrakten.
7. Bekendtgørelse om indgåede kontrakt.

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit IV:

1. Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Dette skal fremgå af annoncen:
  - Beskrivelse af opgaven.
  - Kontaktoplysninger.
  - Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist.
  - Ordregivers adresse.
  - Kriterier for tildeling.
2. Kontrakten.

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit V:

1. Det eller de tilbud, som er indhentet, eller annoncen fra udbud.dk eller kommunens hjemmeside eller et link til den.
2. Kontrakten.

Opbevar dokumentationen

Tilsagnshaver skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at også det eller de tilbud, der ikke er accepteret, skal opbevares.

Miljøstyrelsen kan i tilfælde af kontrol forlange at se materialet.

Særligt om totalentrepriser

Hvis projektet gennemføres som en totalentreprise, skal tilsagnshaver også udbyde projektet som en totalentreprise. Det betyder, at det skal kunne dokumenteres, at tilsagnshaver har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, hvis totalentrepriseopgaven vurderes at koste over 300.000 kr. Ved kontrakt med underleverandører skal totalentreprenøren følge tilbudsloven.

Særligt om kunstig opdeling

Tilsagnshaver må ikke kunstigt opdele et projekt i to eller flere underentrepriser for at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

Særligt om udvidet kontrakt

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om bygge og anlæg eller om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres dog mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 10 % af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser og op til 15 % af den oprindelige kontrakt på bygge og anlæg uden nyt udbud. Udvider du entreprisen med mere end henholdsvis 10 eller 15 %, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis behovet for ændringen ikke har kunnet forudses af en påpasselig ordregiver, hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og hvis ændringen ikke overstiger 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt. Vi vil bede dig om at dokumentere, at disse tre betingelser er opfyldt

Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, der kan gives tilskud til, indgår som en del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om tilsagnshaver er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt, som gælder. Det betyder, at Miljøstyrelsen skal kontrollere, om tilsagnshaver har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

Eksempel på projekter som er en del af en større entreprise:

Der indgås en samlet kontrakt på 10 mio. kr., men der søges kun om tilskud til 1 mio. kr. heraf. Der opnås tilsagn om tilskud til 20 % af 1 mio. kr. Når der søges om udbetaling, konstaterer Miljøstyrelsen, at der er fejl i udbuddet vedr. den samlede kontrakt på 10 mio. kr. Selv om fejlen ligger i en anden del af det samlede projekt, som har været eller skulle have været i udbud, end den del, Miljøstyrelsen giver tilskud til, skal Miljøstyrelsen reducere udbetalingen. Der reduceres dog kun i forhold til de 1 mio. kr., som er tilskudsberettiget.

Nedsættelse, hvis udbudsreglerne ikke overholdes

Miljøstyrelsen nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis det konstateres, at tilsagnshaver er omfattet af udbudsloven, men reglerne ikke er overholdt.

Hvis der er udgifter i projektet, som vedrører opgaver, der ikke er konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil Miljøstyrelsen nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget vil blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Miljøstyrelsen nedsætter med maksimalt 25 %, når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V, der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver har konkurrenceudsat sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Miljøstyrelsen nedsætter med 100 %, når det er udbudslovens afsnit II (EU's udbudsregler), der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver har annonceret sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 100, 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at tilsagnshaver ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i 5 år og 6 måneder, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen.

Reglerne

Det er vigtigt, at tilsagnshaver selv orienterer sig om udbudsreglerne. Informationen findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside;

<https://www.kfst.dk/vejledninger/kfst/dansk/2016/20160129-udbudsloven-vejledning-om-udbudsreglerne/>

<https://www.kfst.dk/udbud/udbudsregler/>

<https://www.kfst.dk/udbud/vejledninger-og-analyser/>

Vær opmærksom på, at tilsagnshaver skal følge de regler, der gælder, når projektet gennemføres. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

17. Tilsagnshavers forpligtelser

Tilsagnshaver er forpligtet til:

1. at gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet.

2. at opnå de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden anlægsarbejdet igangsættes.
3. at afslutte projektet senest den dato, der er anført i tilsagnet.
4. afgive de oplysninger, som Miljøstyrelsen beder om, i indtil 2 år efter, at projektet er afsluttet.
5. at holde dokumentation, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt, tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for udbetaling af tilskud, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
6. at holde ansøgning om udbetaling af tilskud med tilhørende originale regnskabsbilag tilgængelig i mindst i 5 år og 6 måneder, regnet fra datoen for udbetaling af tilskud.
7. at sørge for, at projektet ikke ændres væsentligt eller ophører i 5 år fra datoen for udbetaling. Dvs. at det skal sikres, at formålet med det gennemførte vandløbsprojekt, i en 5 årig periode, er opretholdt og opfylder formålet om at forbedre og genoprette de fysiske forhold i vandløb og sikre det fastlagte miljømål for vandområdet. Vandløb er dynamiske og ændrer sig naturligt gennem året og fra år til år. Disse naturlige ændringer af vandløbsforløbet er en af forudsætningerne for at sikre det fastsatte miljømål for vandområdet, og vil derfor være ændringer, der er i overensstemmelse med tilsagnshavers forpligtelse. Forpligtelsen skal sikre, at der ikke sker menneskeskabte fysiske ændringer i vandløbet, der er i modstrid med formålet med vandløbsprojektet.
8. at sende anmodning om udbetaling rettidigt til Miljøstyrelsen, det vil sige senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens afslutning.

18. Igangsætning af projektet

Når ansøger har modtaget Miljøstyrelsens kvittering på, at styrelsen har modtaget ansøgningen om tilskud, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Kvitteringen udgør således en igangsætningstilladelse.

Projektudgifter, som er afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet, kan dermed indgå i tilskudsgrundlaget.

Udgifter til detailprojekteringen, som er afholdt før igangsætningstilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelsen viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen.

Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må ansøger selv betale evt. afholdte projektudgifter.

19. Tilsagnsperioden

Miljøstyrelsen fastsætter tilsagnsperioden i tilsagnsbrevet.

Tilsagnsperioden fastsættes for forundersøgelser til 1 år fra datoen i tilsagnsbrevet og for gennemførelser 3 år fra datoen i tilsagnsbrevet.

Det betyder, at tilsagnshaver fra tidspunktet for tilsagn har 1 eller 3 år til at gennemføre projektet.

Ansøger kan for egen regning og risiko altid påbegynde sit projekt, den dag kvittering for ansøgning modtages fra Miljøstyrelsen.

20. Klageadgang

Der kan klages over Miljøstyrelsens afgørelser til Miljøministeriet via mail sendt til mim@mim.dk senest 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er modtaget. Jf. bekendtgørelse om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering kan der dog ikke klages til anden administrativ myndighed dvs. klage kan ikke gå videre til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

21. Ændring af projektet

Der kan forekomme ændringer i projektet i hele projektperioden. En ændring kan bestå af ændring af budget, anlægsarbejde eller forlængelse af tilsagnsperioden. Ændringer af et projekt skal godkendes af Miljøstyrelsen inden ændringen foretages.

Det er ikke muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Ved ansøgning om ændring skal tilsagnshaver anvende det link, der er sendt med til selvbetjeningen i forbindelse med tilsagnet.

For tilsagn, der er givet i 2020 sendes ansøgning om ændring til vandprojekter@mst.dk. Skema til ansøgning om ændring af projektet, med tilsagn givet i 2020, vil være at finde på Miljøstyrelsens hjemmeside under ordningen Vandløbsrestaurering – National ordning.

Forlængelse af tilsagnsperioden

Tilsagnsperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse, og forespørgslen skal ske før tilsagnsperiodens udløb. I ansøgning om forlængelse skal tilsagnshaver desuden angive dato for, hvornår projektet forventes afsluttet.

Ændring af projektindholdet

En ansøgning om at ændre projektets indhold skal indeholde en begrundelse for ændringen, en beskrivelse af ændringen, og hvad ændringen betyder for projektets målopfyldelse.

Miljøstyrelsen kan godkende en ændring af projektet på betingelse af, at ændringen efter Miljøstyrelsens vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. En ansøgning om ændring kan kun godkendes, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændrede form fortsat overholder kriterierne i denne vejledning.

Ændring af budgettet

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage omfordeling af budgetposter på op til 10 % af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt, kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette.

En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

21. Anmodning om udbetaling

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan tilsagnshaver søge om udbetaling af tilskuddet.

Projekter, der har fået tilsagn under den nationale vandløbsordning i 2020, skal som hidtil sende anmodningen om udbetaling til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn i 2021 - 2023 skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som er sendt til kommunens e-boks (eller en efterfølgende godkendt ændring af projektet).

For eksisterende tilsagn der har fået tilsagn i 2020-2022, skal udbetalingsanmodningen ske efter de regler, som er anført i tilhørende vejledninger om national vandløbsordning.

For at få dækket alle omkostninger i tilsagnet skal der anmodes om udbetaling senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens udløb.

Hvis der indgår egenfinansiering i projektets regnskab, skal det egenfinansierede beløb tydeligt kunne adskilles fra de øvrige udgifter i tilsagnsprojektet. Dette skal fremgå i dokumentation for afholdte udgifter, som indsendes ved anmodning om udbetaling. Såfremt den eventuelle egenfinansiering ikke indgår i samme regnskab, skal der ikke indsendes dokumentation for egenfinansieringen.

Både forundersøgelse og gennemførelse skal indeholde alle de oplysninger/tiltag, som indgår i tilsagnet, og som kommunen har oplyst, at projektet skal indeholde.

Ved beregning af de samlede udgifter skal Miljøstyrelsens regnskabskabelon (Excel) anvendes. Regnskabskabelon kan findes på [Miljøstyrelsens hjemmeside for national vandløbsordning](#).

Beregning af lønomkostninger til egne medarbejdere

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilsagn svarende til den faktiske lønomkostning.

Tilsagnshaver må medtage rimelige udgifter til direkte løn. I den direkte løn kan indgå de almindelige lønelementer, der sædvanligvis er knyttet til ansættelsesforholdet. En årsløn/timepris må således indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift. (Svarer til det samlede pensionsbidrag. Fritvalgsordning indgår således i timeprisen, men ikke et evt. særligt eget pensionsbidrag).
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift. (Svarer til 2/3 af det samlede ATP bidrag, normalt er $2/3 = 189,30$ kr.)
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Aflønning, der har karakter af for eksempel overskudsdeling og lignende, anses ikke at være en del af den direkte løn. Årslønnen/timeprisen må således ikke indeholde gratialer, provisioner, bonusser, andre ikke overenskomstmæssige ydelser, fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder mm. Særlige funktionstillæg, eksempelvis miljøvagt, tillidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentant indgår heller ikke ved beregning af årsløn/timepris.

Timeløn kan beregnes ved følgende muligheder:

Beregning af timeløn ud fra årsløn (december måneds lønseddel)

Der anvendes en standardtakst for timeløn, hvor medarbejdernes timeløn beregnes som medarbejderens årsløn divideret med 1.642 timer for en fuldtidsansat.

Tilsagnshaver skal anvende december måneds lønseddel for de involverede medarbejdere i projektet.

Beregning af timeløn via lønsedler

Timelønnen beregnes som årsløn / 1.642 timer.

Såfremt der er tale om langvarige projekter og dermed mange lønsedler, kan antallet af lønsedler reduceres til én lønseddel pr. kvartal i de kvartaler, hvor der er brugt timer.

Den nødvendige dokumentation for lønomkostninger afhænger af tilsagnets størrelse.

Tilsagn under 100.000 kr.

For tilsagn under 100.000 kr. kræves der ikke indsendelse af slutregnskab fra tilsagnshaver, dvs. at lønsedler og timeregistrering ikke skal indsendes. I stedet skal tilsagnshaver indsende en tro- og loveerklæring, hvor det bekræftes, at projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets vilkår og budget.

Tilsagnshaver skal dog indsende slutregnskab og dokumentation, hvis projektet udtages til stikprøvekontrol.

Tilsagn mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr.

For tilsagn mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. skal tilsagnshaver indsende et ledelsespåtegnet regnskab, samt de fakturaer mm., som regnskabet omfatter. Regnskabet skal afspejle tilsagnet ift. delbudgetposter, så evt. differencer mellem regnskab og tilsagn fremgår tydeligt. Ledelsespåtegningen bekræfter, at regnskabet er retvisende i forhold til afholdte udgifter. Lønsedler og timeregistrering skal ikke indsendes.

Tilsagnshaver skal dog indsende lønsedler og timeregistrering, hvis projektet udtages til stikprøvekontrol.

Tilsagn over 1 mio. kr.

For tilsagn over 1 mio. kr. stilles der krav om revisorerklæring ved kommunens anmodning om udbetaling af tilskud. Tilsagnshaver skal således alene indsende slutregnskab og revisorerklæring til Miljøstyrelsen, dvs. at lønsedler og timeregistrering ikke skal indsendes.

Revisionen skal udføres i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Se vandprojekter.dk for nærmere information.

Udgiften til revisorerklæring er tilskudsberettiget, og udgiften indgår ikke i beregningen af referenceværdien/ i tilskudsbeløbet. Ved anmodning om udbetaling indsender tilsagnshaver faktura fra revisor.

Anmodning om udbetaling skal indeholde følgende:

Tilsagn under 100.000 kr.:

- Besvarelse af spørgsmål i den digitale selvbetjening inkl. tro- og love erklæring.
- Ved forundersøgelser vedlægges forundersøgelsen, evt. inkl. detailprojektering.
- Ved gennemførelser vedlægges en slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt, herunder en kort beskrivelse af, hvorledes projektet blev gennemført med længde, fald, brinkanlæg etc. Hvis det gennemførte projekt afviger fra det ansøgte, skal afvigelserne beskrives. Desuden skal projektets forventede miljøeffekt kort beskrives, herunder om der forventes målopfyldelse i vandområdet. Der vedlægges desuden fotodokumentation. Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges evt. kortmateriale (pdf), der viser det nye tracé.
- Ved gennemførelse vedlægges de nødvendige myndighedsafgørelser, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.

Tilsagn mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr.

- Besvarelse af spørgsmål i den digitale selvbetjening.
- Ved forundersøgelser vedlægges forundersøgelsen, evt. inkl. detailprojektering.
- Ved gennemførelser vedlægges en slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt, herunder en kort beskrivelse af, hvorledes projektet blev gennemført med længde, fald, brinkanlæg etc. Hvis det gennemførte projekt afviger fra det ansøgte, skal

afvigelserne beskrives. Desuden skal projektets forventede miljøeffekt kort beskrives, herunder om der forventes målopfyldelse i vandområdet. Der vedlægges desuden fotodokumentation. Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges evt. kortmateriale (pdf), der viser det nye tracé.

- Regnskab i form af Excel-ark "[udbetalingsskema](#)". Regnskabet skal være ledelsespåtegnet.
- Ved gennemførelse vedlægges de nødvendige myndighedsafgørelser, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.

Tilsagn over 1 mio. kr.

- Besvarelse af spørgsmål i den digitale selvbetjening
- Ved forundersøgelser vedlægges forundersøgelsen, evt. inkl. detailprojektering.
- Ved gennemførelser vedlægges en slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt, herunder en kort beskrivelse af, hvorledes projektet blev gennemført med længde, fald, brinkanlæg etc. Hvis det gennemførte projekt afviger fra det ansøgte, skal afvigelserne beskrives. Desuden skal projektets forventede miljøeffekt kort beskrives, herunder om der forventes målopfyldelse i vandområdet. Der vedlægges desuden fotodokumentation. Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges evt. kortmateriale (pdf), der viser det nye tracé.
- Regnskab i form af Excel-ark "[udbetalingsskema](#)" med de betalte tilskudsberettigede udgifter. Regnskabet skal være vedlagt en revisorerklæring. Revisionsinstruks kan findes på vandprojekter.dk på siden om den nationale ordning.
- Faktura fra revisor
- Ved gennemførelse vedlægges de nødvendige myndighedsafgørelser, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor, hvis disse ikke er indsendt på ansøgningstidspunktet.

Uanset kategori skal tilsagnshaver dog altid indsende slutregnskab og dokumentation, hvis projektet udtages til stikprøvekontrol.

22. Udbetaling af tilskud

Udbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, rapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet – og når de dokumenter, som fremgår af afsnittet "anmodning om udbetaling", er modtaget.

Der kan ikke ske udbetaling af udgifter, der er afholdt uden for tilsagnsperioden eller før igangsætningstilladelsen. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget, og udgifter til detailprojekteringen, som er afholdt før igangsætningstilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen.

Tilsagnet udbetales på baggrund af de tilskudsberettigede projektudgifter, samt dokumentation for kommunens projektudgifter. Dokumentationen kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel, tidsregistrering mm.

En faktura skal blandt andet indeholde en beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til, samt betalingsdato.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver.

NemKonto

Miljøstyrelsen overfører tilskudsbeløbet til tilsagnshavers NemKonto.

Indberetning af tilskud til Skattestyrelsen

Miljøstyrelsen indberetter det udbetalte tilskudsbeløb til Skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefales det, at tilsagnshaver tager kontakt til Skattestyrelsen.

23. Kontrol

Miljøstyrelsen foretager både administrativ stikprøvekontrol af udbetalte tilsagn og stikprøvekontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Miljøstyrelsen kan udføre kontrol i opretholdelsesperioden.

Viser en kontrol, at der er udbetalt ikke-tilskudsberettigede udgifter, kan beløb kræves tilbagebetalt.

24. Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- En eller flere betingelser for at yde tilskud ikke længere er til stede.

For manglende opfyldelse af visse forpligtelser har Miljøstyrelsen på forhånd fastsat, hvordan tilskuddet eller udbetalingen nedsættes, og hvordan tilbagebetalingen fastsættes:

For sen afslutning af projektet

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver afslutter projektet for sent. Projektet skal afsluttes den dato, som er fastsat i tilsagnet – eller i senere godkendte ændringer. Tilskuddet nedsættes på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 % nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 % nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 % nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver ikke anmoder om udbetaling af tilskud rettidigt, det vil sige senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens udløb. Udbetalingen nedsættes med 1 % pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 50 dage medfører 100 % nedsættelse af udbetalingen og bortfald af tilsagnet.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres alene for den tidsfrist, der er overskredet først.

Opbevaring af bilag

Ved manglende overholdelse af forpligtelsen om at holde bilag og anden dokumentation tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling, kræver Miljøstyrelsen ved den første fysiske kontrol, hvor forseelsen konstateres, tilbagebetaling af tilskud svarende til den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Hvis Miljøstyrelsen ved kontrol, konstaterer manglende bilag eller anden dokumentation, kræves tilbagebetaling af tilskud svarende til halvdelen af den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan Miljøstyrelsen kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt/fuld tilbagebetaling. Miljøstyrelsen foretager en faglig vurdering af overtrædelsen i forhold til formålet med ordningen.

Projektet opgives

Hvis projektet ikke gennemføres, skal tilsagnshaver hurtigst muligt oplyse Miljøstyrelsen om det.

Manglende opretholdelse af projekt

Miljøstyrelsen kræver tilskuddet delvist tilbagebetalt, hvis projektet ikke opretholdes. Der anvendes følgende procentsatser:

- 1) Hvis projektet er opretholdt i mindre end 3 år, medfører det, at 80 % af tilskuddet kræves tilbagebetalt.
- 2) Hvis projektet er opretholdt i 3 år eller mere, men mindre end 5 år, medfører det, at 20 % af tilskuddet kræves tilbagebetalt.

25. Force majeure

Miljøstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad berører projektet.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles Miljøstyrelsen skriftligt hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke ved en forholdsmæssig indsats kunne have sikret sig herimod.

26. Miljøstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af Miljøstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Det er vigtigt, at kommunen kun indsender persondata, hvis det vurderes at være nødvendig information for sagsbehandlingen.

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen i forbindelse med ansøgning om tilsagn eller udbetaling, personhenførbare oplysninger om andre end ansøger selv, vil ansøger blive bedt om at underrette vedkommende samt at udfylde og uploade en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger. Underretningsbreve og erklæring kan findes på <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud->

[til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/](#). Formålet er at sikre, at personer, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen, bliver informeret herom.

27. Administrations- og lovgrundlag

Nedenstående lovgrundlag er relevant for ordningen:

- Bekendtgørelse nr. 1117 af 28/08/2023 om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Bekendtgørelse nr. 797 af 13/06/2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- Bekendtgørelse nr. 819 af 15/06/2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.